

ภาวะผู้นำของครูบาศรีวิชัยที่มีต่อการสร้างพลังชุมชน
KRUBA SRIVIJAYA'S LEADERSHIP TOWARDS COMMUNITY EMPOWERMENT

พระมหาธวัชชัย ธมฺมรํสี, ดร.

Phramaha Tawatchai Dhammarangsi (Suwanpha)

คณะพุทธศาสตร์ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์พ้อขุนผาเมือง เพชรบูรณ์

twchai84@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้ผู้เขียนประสงค์ที่นำเสนอภาวะผู้นำของครูบาศรีวิชัยที่มีต่อการสร้างพลังชุมชน พบว่าเป้าหมายหลักท่านมุ่งบำเพ็ญตนเพื่อไปเป็นพระพุทธเจ้า ภาวะผู้นำของครูบาศรีวิชัยมีหลักการสร้างพลังชุมชนของครูบาศรีวิชัย เป็นการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง อุทิศตนเพื่อมุ่งพัฒนาชุมชนจากแหล่งที่ขาดความเจริญให้ได้รับการพัฒนา หรือตามที่ประชาชนต้องการพัฒนา หลักการสร้างพลังชุมชนจึงอยู่บนฐานของประโยชน์ส่วนบุคคล ประโยชน์ผู้อื่น และประโยชน์ส่วนรวม การสร้างพลังชุมชนของครูบาศรีวิชัย การสร้างพลังความคิดที่ถูกต้องให้กับประชาชน การส่งเสริมพลังความคิดที่ถูกต้องให้กับประชาชน การสร้างแนวความคิดที่ถูกต้องให้กับประชาชน การสร้างพลังการทำงานของประชาชนจะเป็นระบบที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวผลักดันให้เกิด กิจกรรมพัฒนาขึ้นภายในชุมชน และสามารถสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติได้ในที่สุด

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, ของครูบาศรีวิชัย, พลังชุมชน

Abstract

In this paper, the author wishes to present Kruba Srivijaya's leadership towards community empowerment. Found that his main goal was to focus himself on becoming the Lord Buddha The leadership of Kruba Sriwichai has the principles of building community power of Kruba Srivijaya. In taking the people at the center Dedicated to striving for the development of communities from underprivileged sources to be developed. Or as people want to develop The principle of community empowerment is based on personal interests. Benefit others And common interests Creating community power of Kruba Srivijaya Creating the right thinking power for the people, promoting the right thinking power for the people. Creating the right ideas for the people The power of the people will be a system that creates a movement that drives Activities developed within the community And able to create prosperity for the nation in the end

Keywords: Leadership, Kruba Srivijaya, Community Power

บทนำ

ภาวะผู้นำตามทัศนะของพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะคุณสมบัติตามหลักธรรมในทางพระพุทธศาสนา จึงจะทำให้ผู้ตามเกิดความเชื่อมั่น และเป็นผู้ตามที่ทำให้ความร่วมมือ เพื่อที่จะได้นำสังคมไปสู่เป้าหมายร่วมกันอย่างมีเอกภาพ ผู้นำที่จะนำบุคคลอื่นนั้นพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นผู้ที่มีความสำคัญมาก ยิ่งองค์กรมีขนาดใหญ่เท่าใด ความสำคัญของผู้นำที่มีต่อสมาชิกในกลุ่มก็ยิ่งทวี ความสำคัญเป็นเงาตามตัว กลุ่มใดได้ผู้นำดีสมาชิกในกลุ่มก็พลอยดีไปด้วย ในทางตรงกันข้ามถ้ากลุ่มใดได้ผู้นำที่ไม่ดี สมาชิกในกลุ่มก็ต้องประสบกับความลำบาก แม้ในทางพระพุทธศาสนาก็ให้ความสำคัญในเรื่องผู้นำ ดังพุทธพจน์ที่เกี่ยวกับผู้นำว่า “เมื่อฝูงโคข้ามน้ำไป ถ้าโคจ่าฝูงไปคดเคี้ยว โคทั้งฝูงก็ไปคดเคี้ยวตามกัน ในเมื่อโคจ่า ฝูงไปคดเคี้ยว ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับการแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติไม่เป็นธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็ประพฤติไม่เป็นธรรมตามไปด้วย หากพระราชามีตั้งอยู่ในธรรม ชาวเมืองนั้นก็อยู่เป็นทุกข์ เมื่อฝูงโคข้ามแม่น้ำไป ถ้าโคจ่าฝูงไปตรง โคทั้งฝูงก็ไปตรงตามกัน ในเมื่อโคจ่าฝูงไปตรง ในหมู่มนุษย์ก็เหมือนกัน ผู้ใดได้รับการแต่งตั้งให้เป็นใหญ่ ถ้าผู้นั้นประพฤติชอบธรรม ประชาชนชาวเมืองนั้นก็ประพฤติชอบธรรมตามไปด้วย หากพระราชามีตั้งอยู่ในธรรม ชาวเมืองนั้นก็อยู่ เป็นสุข (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, อภ. จตุกก (ไทย) 21/70/115-116)

อย่างไรก็ตาม พระพุทธศาสนา มีศาสนทายาท (ผู้สืบทอดอายุพระพุทธศาสนา) คือ พระสงฆ์ ซึ่งเป็นผู้สืบทอดเจตนารมณ์ปฏิบัติตามคำสอนของพระพุทธเจ้า แล้วเผยแผ่พุทธธรรม ในสังคมไทยให้ความสำคัญต่อพระสงฆ์ เนื่องจากเห็นว่า เป็นผู้ที่มีฐานะพิเศษทางสังคมได้รับการยอมรับนับถือ สังคมไทยให้ความเอื้อเอื้อเพื่อและแสดงความเคารพนอบน้อมต่อพระสงฆ์เมื่อได้พบเห็น ยิ่งพระสงฆ์ที่มีวัตรปฏิบัติเป็นแบบอย่างที่ดีของพุทธศาสนิกชน ยิ่งทำให้พระพุทธศาสนารุ่งเรืองยิ่งขึ้นไป หากพระสงฆ์ประพฤติตรงกันข้าม คือ ประพฤติเสียหายก็จะทำให้ศาสนามีความเศร้าหมองและประชาชนก็จะเสื่อมคลายศรัทธา เมื่อพระสงฆ์ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ย่อมทำให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนและหมู่คณะสงฆ์นั้น (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต, 2537 : 33)

นอกจากนั้น พระสงฆ์ยังมีบาททางผู้นำสำหรับการดำเนินชีวิตให้มีความเจริญรุ่งเรืองเรื่อยมา ถือได้ว่าเป็นแกนกลางที่ได้ช่วยนำสื่อแสงแห่งพระธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนา มาช่วยพัฒนาจิตใจของประชาชนให้เป็นคนดี มีศีลธรรม ให้คำแนะนำช่วยเหลือในการแก้ปัญหาชีวิตประจำวัน

ครูบาศรีวิชัย เป็นนักบุญในยุคกึ่งพุทธกาลที่ได้สร้างคุณประโยชน์ต่อเพื่อนมนุษย์ สรรพสัตว์ และพระพุทธศาสนา ด้วยความเมตตา กรุณา อันเปี่ยมล้นด้วยความศรัทธาแน่นแฟ้น ท่านจึงได้รับการขนานนามว่า นักบุญแห่งล้านนาไทย (พระครูสิริสุตานุยุต, 2560 : 43) สิ่งที่เป็นคุณูปการต่อประเทศชาติ และโดยเฉพาะต่อชาวภาคเหนือของประเทศไทย คุณูปการอย่างหนึ่งที่ท่านได้รับการยอมรับว่าเป็นนักบุญแห่งล้านนาคือจากการสร้างวัดวิหาร การบูรณซ่อมแซมศาสนสถาน ศาสนวัตถุแล้ว คุณประโยชน์ที่สร้างความเจริญให้กับจังหวัดเชียงใหม่คือ การสร้างถนนทางขึ้นดอยสุเทพซึ่งเป็นเส้นทางสัญจรขึ้นไปนมัสการ

พระธาตุดอยสุเทพ ซึ่งบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ เป็นวัดที่มีปูชนียวัตถุสำคัญอย่างยิ่งของภาคเหนือ นับได้ว่าเป็นวัดคู่เมืองของนครเชียงใหม่ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ประชาชนพากันเดินทางขึ้นไปนมัสการพระบรมธาตุดอยสุเทพเป็นประจำ และนับถือสืบเนื่องกันมาจนเป็นประเพณีมาตลอดจนถึงทุกวันนี้ ประชาชนในภาคเหนือ และในทุกภาคของไทยต่างให้ความเคารพศรัทธาเป็นอย่างยิ่งแต่ในสมัยนั้นผู้ที่ขึ้นไปนมัสการพระบรมธาตุดอยสุเทพ ต้องมีจิตศรัทธา

จริงๆ ถึงจะได้ขึ้นไปนมัสการสมความตั้งใจ เพราะต้องเดินขึ้นไปและปีปายผ่านลำห้วย และเหวด้วยความลำบากกว่าจะเดินไปถึงบนวัดพระธาตุดอยสุเทพก็ต้องใช้เวลาถึง 5 ชั่วโมงเศษ เพราะดอยสุเทพสูงเหนือระดับน้ำทะเลถึง 1,053 เมตร (สังคีต จันทนะโพธิ, 2552 : 13)

คุณหลวงศรีประกาศ ผู้แทนราษฎรจังหวัดเชียงใหม่ในสมัยนั้นได้เข้ามากราบนมัสการครุบาศรีวิชัยแล้วปรารถนาถึงความสำคัญของพระบรมธาตุเจ้าดอยสุเทพ ซึ่งเป็นปูชนียสถานอันศักดิ์สิทธิ์และสำคัญของชาวเชียงใหม่ใครที่มาเชียงใหม่ถ้าไม่ขึ้นไปนมัสการก็เหมือนไม่มาถึงเชียงใหม่ จึงอาราธนานิมนต์ครุบาศรีวิชัยเป็นประธานในการสร้าง (พระอานันท์ พุทธิธัมโม, 2555 : 154) ท่านรับตามคำนิมนต์ ในระหว่างที่ท่านมีชีวิตอยู่ท่านได้บำเพ็ญตนเป็นประโยชน์แก่สาธารณสังคม และกิจของพระพุทธศาสนา เป็นนักพัฒนาการที่ทำการบูรณปฏิสังขรณ์วัดวาอาราม ปูชนียวัตถุสถานต่างๆ ในจังหวัดภาคเหนือหลายแห่งในกระบวนการสร้างสิ่งต่างๆ ต้องใช้กำลังคน กำลังทรัพย์ และแรงสนับสนุนจากศรัทธาประชาชนและจะต้องมีวิธีในการรวมพลังชุมชน เพื่อหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว จนประสบผลสำเร็จตามคำร้องขอของประชาชน (สงวน โขติสุขรัตน์, 2552 : 279)

จากผลงานของครุบาศรีวิชัยในการปฏิบัติงานพัฒนาชุมชนผ่านงานสาธารณสงเคราะห์ งานสาธารณประโยชน์ การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาภาวะผู้นำของครุบาศรีวิชัยในด้านภูมิหลังการพัฒนาชุมชนของครุบาเจ้าศรีวิชัย เพื่อนำไปสู่การถอดรูปแบบการพัฒนาชุมชนของครุบาเจ้าศรีวิชัย และวิเคราะห์รูปแบบการสร้างพลังชุมชนของครุบาเจ้าศรีวิชัย เนื่องจากเห็นความสำคัญของการสร้างพลังชุมชนที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการพัฒนาชุมชนให้เกิดการพัฒนาแก้ไขปัญหา และสนองความต้องการของประชาชนในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

ภาวะผู้นำตามแนวทางในพระพุทธศาสนา

ความหมายของภาวะผู้นำ

ความหมายของภาวะผู้นำนี้ ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความหมายไว้เป็นอันมากทั้งนี้ก็เนื่องมาจากสาเหตุ 3 ประการ คือ 1) ภาวะผู้นำมีขอบเขตกว้างขวางและเกี่ยวข้องกับตัวแปรต่างๆ มากมาย 2) ภาวะผู้นำเป็นผลงานของสหวิชา สหสถาบันและสหอาชีพ เพราะฉะนั้น วิธีการมองภาวะผู้นำของแต่ละวิชา สถาบันและอาชีพ จึงแตกต่างกันออกไป 3) องค์ความรู้เกี่ยวกับภาวะผู้นำ (กวี วงศ์พุ่ม, 2539 : 13) ถือเป็นข้อยุติยังไม่ได้ เนื่องจากผลการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องนี้ยังขัดแย้งกันอยู่มาก การที่ผู้นำใช้อิทธิพลในความสัมพันธ์ซึ่งมีอยู่ต่อผู้ใต้บังคับบัญชาในสถานการณ์ต่างๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวก โดยใช้กระบวนการติดต่อซึ่งกันและกันเพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย (กวี วงศ์พุ่ม, 2539 : 17) ภาวะผู้นำ จึงเป็นศิลปะหรือความสามารถของบุคคลหนึ่งที่จะจูงใจหรือใช้อิทธิพลต่อบุคคลอื่น ไม่ว่าจะเป็นผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชา ในสถานการณ์ต่าง ๆ เพื่อปฏิบัติการและอำนวยความสะดวกโดยใช้กระบวนการสื่อความหมาย หรือการติดต่อกันและกันให้ร่วมใจกับตน ดำเนินการจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ (กิติ พยัคคานนท์, 2535 : 20)

สรุปได้ว่า การเป็นผู้นำที่ดีไม่ใช่เป็นกันได้ง่ายๆ จำเป็นต้องมีการเรียนรู้และฝึกฝนซึ่งต้องอาจใช้เวลานาน แต่หากว่าสามารถทำได้สำเร็จก็เท่ากับว่าผู้นำนั้นมีคุณแจสำคัญที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้ง่ายขึ้น ภาวะผู้นำ

นั้นเป็นศิลปะและความสามารถในการนำ และจงใจผู้ร่วมงานหรือผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละคนให้ทำงานด้วยความเต็มใจและกระตือรือร้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกลุ่มและขององค์กร

ภาวะผู้นำตามแนวทางในพระพุทธศาสนา

หลักคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ปรากฏในพระไตรปิฎกได้กล่าวถึงการเกิดขึ้น และวิวัฒนาการของมนุษย การรวมกลุ่มกันเป็นสังคม การแบ่งปันอาหาร การแบ่งอาณาเขตเพื่อการดำเนินชีวิตกลายเป็นดินแดนใหญ่ ต้องการ ความมั่นคงในการดำเนินชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งสำคัญที่ทำให้มนุษย์ในสังคมเกิดความมั่นใจในความปลอดภัย นั่นก็คือ การที่จะต้องมีผู้นำเพื่อการปกครองอาณาจักรของดินแดนและแผ่ขยายอาณาเขตอำนาจไปสู่ดินแดนอื่น ซึ่งผู้นำที่ ได้รับเลือกหรือแต่งตั้งมานั้นต้องได้รับการยอมรับจากสมาชิก มีความสามารถในการทำหน้าที่อย่างเข้มแข็งจึงต้องมี ภาวะผู้นำที่ดี เป็นผู้อำนาจพาให้เกิดความเจริญมั่นคง มั่งคั่ง รุ่งเรืองมาสู่อาณาจักร ดังข้อความใน อัครคณฺยสูตรที่ กล่าวถึง ต้นเหตุที่สังคมจะต้องมีผู้นำ ว่า (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ที.ปา. (ไทย) 11/111-140/83-102.)

คนในสังคมหรือรัฐมนุษย์ในธรรมชาติดั้งเดิมนั้นอยู่กันอย่างมีความสุข ไม่เดือดร้อนด้วยปัจจัยใดๆ ในการ ครองชีพ มีอาหารทิพย์นี่ก็อยากกินอะไรก็อิ่มขึ้นมาเองมีรัศมีสว่างไสวในตัว บรรยากาศบริสุทธิ์ ไม่มีพระอาทิตย์ ไม่มี พระจันทร์ ไม่มีแมลงทั้งเพศชายเพศหญิง เพียงแต่ยกเรียกรวมๆ กันว่า “สัตว์” เท่านั้น ครั้นเวลาล่วงเลยไปนาน แสนนาน ก็เกิดมีวันดินลอยอยู่บนน้ำทั่วไป ซึ่งมีลักษณะเหมือนนมสดที่เคียวให้งวด มีสีและกลิ่นคล้ายเนยใสมีรส อร่อยดูจรรจง สัตว์เหล่านั้นเห็นเข้า ก็อยากกิน พอพากันไปกินแล้วอาหารทิพย์ก็ไม่มีอีกต่อไป รัศมีในตัวก็พลอย หดไปด้วยพระอาทิตย์ ดวงจันทร์ ดวงดาวต่างๆ ก็เกิดขึ้น ภายของสัตว์ก็เปลี่ยนจากละเอียดมาเป็น กายหยาบ มี ผิวพรรณแตกต่างกัน บ้างก็สวย บ้างก็ไม่สวย (พระครูสิริจันทนิวิฐ, 2549 : 42)

เมื่อกาลเวลาผ่านไป เริ่มมีความแตกต่างและแบ่งแยก การดูถูกเหยียดหยามกันก็บังเกิดขึ้น จิตใจก็พลอย หยาบไปด้วย วันดินก็อันตรธานไป เกิดมีสะเก็ดดินขึ้นมาแทนมีลักษณะเหมือนเห็ด สัตว์เหล่านั้นก็ใช้เป็นอาหารสืบ ต่อมาเป็นเวลานานแสนนาน สะเก็ดดินก็หายไป แล้วเกิดมีเครีอิดินซึ่งมีลักษณะคล้ายผักบุงขึ้นมาแทน สัตว์ก็ใช้เครีอิดิน เป็นอาหาร ร่างกายก็ยิ่งหยาบมากขึ้นการดูถูกเหยียดหยามกันก็รุนแรงยิ่งขึ้น การแบ่งพรรคแบ่งพวกตามลักษณะ ของผิวพรรณก็ชัดเจนมากขึ้น นั่นหมายความว่า ความสุขเคยมีมาในอดีต ได้ลดลงตามลำดับ มีความทุกข์ความ เดือดร้อนมาแทนที่ ความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ก็มีมากขึ้นเป็นเงาตามตัวเคยไปเก็บข้าวสาลีมาประกอบอาหารเป็น คราวๆ ก็คิดเก็บอาหารเอามาคราวละหลายๆ มากักตุนเอาไว้ ความขัดแย้งแก่งแย่ง ข้าวสาลีจึงเกิดขึ้น มีการเอารัดเอา เปรียบกัน เกิดมีโจรผู้ร้ายติดตามมา เมื่อถูกจับได้เพื่อนมนุษย์อื่นๆ ก็พากันรุมทำโทษ สังคมมนุษย์เริ่มสับสนวุ่นวาย ความสุขที่เคยมีในอดีตได้หมดไป มีแต่ความทุกข์เข้ามาแทนที่ เพื่อหาทางกำจัดความทุกข์ความเดือดร้อนนั้น พวก มนุษย์จึงมาตกลงกันว่า “พวกเราควรสมมติผู้หนึ่งให้ เป็นผู้ว่ากล่าวผู้ที่ควรว่ากล่าวให้แก่ผู้นั้น” ผลของการตกลงทำ ให้ผู้ที่ได้รับการคัดเลือกให้ เป็นผู้ว่ากล่าวไม่ต้องกังวลเรื่องการทำมาหากินเพราะเหล่าคนที่เลือกตนนั้นจะเป็นผู้หามา ให้เอง ผู้ที่ได้รับการเลือกจะทำหน้าที่ เป็นผู้ปกครองรักษาความสงบเรียบร้อย ลงโทษผู้กระทำความผิด ยกย่องให้เกียรติ แก่ผู้ประพฤติดี ประพฤติชอบ อำนวยความยุติธรรมให้เกิดแก่บุคคลทั่วไป ตอนท้ายของพระสูตรนี้ พระพุทธองค์ทรง เน้นว่า “เมื่อเป็นเช่นนี้ คำว่า “มหาชนสมมติ” ก็บังเกิดขึ้นเป็นอันดับแรก เพราะเหตุผู้ที่เป็นหัวหน้าเป็นใหญ่ยิ่งใน แผ่นดิน คำว่ากษัตริย์ จึงบังเกิดขึ้นเป็นอันดับสอง และเพราะผู้เป็นหัวหน้าทำให้ผู้อื่นสุขใจ จึงเรียกว่า ราชา เป็น อันดับสาม (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ที.ปา. (ไทย) 11/111-140/83-102.)

จากเนื้อหาในอัครัญสูตรที่กล่าวมานี้ จะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาเชื่อว่า “รัฐ” เกิดจากความสมัครใจของมนุษย์ เริ่มแรกสังคมยังอยู่ในวงแคบ มนุษย์อยู่กันอย่างมีความสุข พอสังคมขยายวงกว้างออกไป ความสับสนวุ่นวายเกิดขึ้น ที่เคยอยู่กันอย่างมีความสุข ก็หาความสุขมิได้อีกต่อไป เพราะมีความขัดแย้ง การทะเลาะวิวาทและการเอาเปรียบกัน ในหมู่มนุษย์เป็นเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความจำเป็นต้องมีผู้นำและผู้ตาม ที่จะต้องร่วมมือกันยินยอมยกสิทธิที่ดินมีอยู่ ให้แก่ “มหาชนสมมติ” เป็นผู้ใช้อำนาจนั้น กษัตริย์ก็ดี ราชาบดีก็ดี ล้วนแต่เกิดจากการยอมรับของประชาชนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนเองทั้งสิ้น (วิรัช ธีรพันธุ์เมธี, 2559 : 21)

ผู้นำในฐานะผู้บริหารหรือผู้ปกครองราชอาณาจักรมีส่วนสำคัญในการสร้างสรรค์ความเจริญรุ่งเรืองแก่อาณาจักร และยังให้เกิดความผาสุกแก่สมาชิก หรือประชาชน ในอาณาเขต จุดสำคัญที่แสดงถึงภาวะความเป็นผู้นำ กล่าวคือ การให้ทาน การเฉลี่ยแบ่งปันทรัพย์ให้แก่ผู้ยากไร้ และดูแลความประพฤติของสมาชิกในเขตแดนสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างมาก คือ ความเป็นอยู่สุขสบาย หรือความมั่นคงของสมาชิกในราชอาณาจักรนั้น มิใช่เป้าหมายสำคัญของความรุ่งเรืองของรัฐ แต่ความเป็นอยู่ตามธรรมคือ ความเป็นอยู่สุขสงบนั้นมิใช่รากฐานมาจากความมีศีลธรรมคุณธรรมของสมาชิกทุก ๆ คนในราชอาณาจักร ถือว่าเป็นเป้าหมายที่สำคัญยิ่งของผู้นำ พระพุทธองค์ทรงเห็นว่าลำพังการรักษาความสงบของสังคมอันเป็นหน้าที่ (ผู้นำ) ของมหาชนสมมตินั้นไม่เพียงพอ เพราะในที่สุดจะรักษาความสงบนั้นไว้ไม่ได้ ต้องทำหน้าที่ทำนุบำรุงประชาชนไม่ให้อดยาก เรื่องการเลี้ยงชีพหรือเศรษฐกิจเป็นเรื่อง หลักที่ผู้ปกครองจะต้องจัดการให้ดี หากทำเรื่องนี้ไม่ดีแล้วศีลธรรมซึ่งเป็นหลักสำคัญแห่งชีวิต ของมนุษย์ก็จะพลอยเสื่อมสลายไปด้วย กล่าวคือ เศรษฐกิจไม่ใช่จุดหมายที่สูงสุดของชีวิตศีลธรรมเป็นจุดหมาย แต่ถ้าผู้นำขาดการจัดการทางเศรษฐกิจที่ดีแล้ว รัฐก็พาคอนไปถึงจุดหมายของชีวิตไม่ได้ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ที.สี. (ไทย) 9/323-358/125-150.)

นายโคบาลนั้นตอนเหล่าโคที่เป็นจำฝูงซึ่งเป็นผู้นำฝูงให้ข้ามไปก่อนโคเหล่านั้นว้ายตัดกระแสแม่น้ำคงคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ จากนั้นจึงต้อนเหล่าโคที่มีกำลังและโคที่ฝึกไว้ให้ข้ามไป โคเหล่านั้นว้ายตัดกระแสแม่น้ำคงคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ จากนั้นจึงต้อนเหล่าโคหนุ่มสาวให้ข้ามไป โคเหล่านั้นว้ายตัดกระแสแม่น้ำคงคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ จากนั้นจึงต้อนเหล่าลูกโคที่มีกำลังน้อยให้ข้ามไป โคเหล่านั้นก็ว้ายตัดกระแสแม่น้ำคงคาข้ามไปถึงฝั่งได้โดยสวัสดิ (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ม.ม. (ไทย) 12/351/385.) พระพุทธศาสนาถือว่าผู้นำต้องเอาชนะใจของตนเองเสียก่อน เมื่อสามารถชนะใจของตนได้ ก็ชื่อว่าเอาชนะสิ่งอื่นได้ ดังพุทธพจน์ ที่ว่าบุคคลชนะหมู่มนุษย์ตั้งล้านคนในสมรภูมิ ยังไม่ชื่อว่าเป็นผู้ชนะสงครามอย่างเด็ดขาด คนที่ชนะตนเองได้เพียงคนเดียวนี้ จึงชื่อว่าเป็นผู้ชนะสงครามได้อย่างเด็ดขาด (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ข.ธ. (ไทย) 25/103/40.) การที่พระพุทธศาสนาเน้นคุณธรรมเป็นสำคัญ เพราะถือว่าเมื่อผู้ปกครองหรือผู้นำมีคุณธรรมแล้ว ประชาชนย่อมอยู่เป็นสุข เพราะเมื่อผู้ปกครองเป็นคนดี มีศีลธรรม เข้าใจระบบการปกครองของผู้ใต้การปกครอง การปกครองจะสมบูรณ์ ผู้ใต้ปกครองต้องมีศีลธรรม จริยธรรม ต่อบริการกฎเกณฑ์ของการบริหารบ้านเมืองด้วย

สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำตามแนวทางในพระพุทธศาสนา คือ การที่ผู้นำหรือผู้บริหารประสบความสำเร็จในการทำงานนั้น ส่วนหนึ่งมาจากการที่ผู้นำมีพฤติกรรมที่ดีหรือมีภาพลักษณ์เป็นแบบอย่างนั่นเอง ดังนั้นพฤติกรรมของผู้นำจึงมีอิทธิพลของแผนงานเกี่ยวกับการจัดตั้งเป้าหมายเป้าหมายของแผนงานจึงมีความเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้นำเสมอ ในการปกครองหรือบริหารองค์กรนั้น ความจำเป็นที่ผู้นำหรือผู้บริหารควรคำนึงที่สุดจะต้องดำเนินนโยบายใน

การทำงานโดยปราศจากอคติ เพราะถ้าผู้นำมีกิเลสตัณหา ประพฤติล่วงธรรม เพราะความรัก ความขิง ความกลัว ความหลงยศ ชีวิตของผู้นั้นย่อมเสื่อมลง ผู้ใดไม่ประพฤติล่วงธรรม เพราะ ความรัก ความขิง ความกลัว ความหลงยศของผู้นั้นย่อมเจริญรุ่งเรืองแก่ผู้นั้น ดุจดวงจันทร์ในข้างขึ้น ผู้นำหรือผู้บริหารนั้นไม่ควรมัวเมาประพฤติดตนด้วยอคติ แต่ให้ดำรงตนด้วยการประพฤติธรรม หรือมีคุณธรรม ที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ให้แก่ผู้ร่วมงาน หรือประชาชนโดยส่วนรวมและผู้นำจึงจะประสบความสำเร็จในการบริหารได้

ภาวะผู้นำของครูบาศรีวิชัยที่มีต่อการสร้างพลังชุมชน

ครูบาศรีวิชัยส่วนใหญ่รู้จักกันในฐานะพระเกจิหรืออริยสงฆ์รูปสำคัญ เป็นปูชนียบุคคลผู้เป็นที่เคารพนับถือของพุทธศาสนิกชน ผู้สร้างคุณประโยชน์แก่สาธารณชนหรือรู้จักเพียงแค่ว่าเป็น “ตนบุญแห่งล้านนาไทย” และเป็นพระนักพัฒนาผู้สร้างทางขึ้นโดยสุเทพ เป็นพระผู้มีบารมีสามารถบูรณะสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาในภาคเหนือ มีผู้คนเลื่อมใสศรัทธาจำนวนมากอีกทั้งครูบาศรีวิชัยถือว่าเป็นพระสงฆ์รูปหนึ่ง ที่เห็นความสำคัญในการพัฒนาชุมชนให้เจริญเพื่อแก้ปัญหา หรือสนองความต้องการของชุมชน ซึ่งในแต่ละแห่งมีความจำเป็นหรือความต้องการที่แตกต่างกัน ท่านเป็นผู้ที่มีความเข้าใจชุมชนได้เป็นอย่างดีแท้จริง

มีปณิธานมุ่งมั่นแน่วแน่

ความเชื่อในคำสอนของศาสนาพุทธ ได้แก่ ความเชื่อในกฎแห่งกรรม ชาวล้านนาเชื่อว่า การทำดีย่อมได้รับผลดีตอบแทน เช่น การทำบุญทำกุศลบำรุงพุทธศาสนา ก็จะทำให้ผู้ทำบุญพบแต่สิ่งที่ดีงามและสมปรารถนา เชื่อในเรื่องนิพพาน เชื่อว่าหากตนได้บรรลุนิพพานก็จะหลุดพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด ดังนั้นจึงมุ่งทำบุญให้ตนเองหลุดพ้นเชื่อว่าพุทธศาสนายุคพระสมณโคดมจะสิ้นสุดเมื่อมีอายุ 5,000 ปี ชาวล้านนาจึงมุ่งทำบุญเพื่อต่ออายุพุทธศาสนา ในขณะเดียวกันก็เชื่อว่าจะมียุคพระศรีอริยเมตไตรยต่อนื่องจากนั้นจึงทำบุญเพื่อขอให้ตนได้ไปเกิดเป็นพระ หรือพระอรหันต์ในยุคนั้น นอกจากนี้ชาวล้านนายังเชื่อและศรัทธาในเรื่องพระธาตุเป็นอย่างมาก ดังปรากฏว่าสถานที่สำคัญๆ ทุกเมือง จะกล่าวถึงที่ประดิษฐานของพระบรมสารีริกธาตุ และเชื่อว่าผู้ที่ได้สักการะพระธาตุนั้นเป็นกระตุกของพระพุทธเจ้าจะเกิดสิริมงคลแก่ตนเอง ความเชื่อเรื่องเทวดาพุทธ ชาวล้านนาเชื่อว่าเทวดาที่ปรากฏในคำเทศนาของพระพุทธองค์ เช่น พระอินทร์ พระพรหม ท้าวจตุโลกบาลเป็นสัญลักษณ์แห่งคุณงามความดี และอยู่ในภพภูมิที่สูงกว่ามนุษย์ และจะคอยปกป้องคุ้มครองผู้ที่กระทำความดี จึงให้ความเคารพสักการะเทวดาเหล่านี้ด้วย ความเชื่อในเรื่องการอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลชาวล้านนาเชื่อว่าผลบุญที่ทำจะสามารถอุทิศให้แก่บุคคลที่ล่วงลับไปแล้วและยังสามารถอุทิศให้แก่บุคคลที่มีชีวิตอยู่ให้มีความสุข

ครูบาเจ้าศรีวิชัยนั้น ได้ตั้งปณิธานและดำเนินตามปณิธานนั้นอย่าง เคร่งครัด แม้จะเผชิญต่ออุปสรรคนานัปการก็ไม่ท้อถอย เพราะท่านมุ่งมั่น บำเพ็ญบารมี 10 และโพธิปักขิยธรรม 7 อันเป็นธรรมที่กระทำให้เป็นพุทธะตัวท่านจึงประกอบด้วยพุทธภูมิ คือ พินิจจิตใจแห่งพุทธะ 4 ประการ ได้แก่ กุศลภาวะ คือ ความเพียร อุมมังคะ คือ ปัญญา อวัฐฐานะ คือ อธิษฐาน (ความ มั่นคงเด็ดเดี่ยวแน่วแน่ในทางดำเนินและจุดมุ่งหมายของตน) และหิตจริยา คือ การเจริญเมตตา บำเพ็ญประโยชน์เพื่อผู้อื่น พุทธภูมิในตัวท่านจึงสะท้อนในจริยวัตรทั้งดงามและเคร่งครัดในศีลในธรรม เป็นเหตุให้เกิดความศรัทธาในหมู่คนเป็นจำนวนมากในฐานะตนบุญ ครูบาศรีวิชัยมิได้เพียงแค่พัฒนาชุมชนพื้นที่ที่เป็นบ้านเกิดเมืองนอนของท่านเท่านั้นแต่ยังคงมุ่งมั่นพัฒนาชุมชนในถิ่นถาวรกันดาร ที่มีชาวบ้านเกิดของตน ทั้ง

ภายในอำเภอใด ต่างอำเภอต่างจังหวัด ดังจะเห็นได้จากการเดินทางไปจำพรรษาหลายแห่งในภาคเหนือของไทย และได้สร้างบูรณะ ปฏิสังขรณ์ศาสนวัตถุ ศาสนสถานให้ต่างจังหวัดทางภาคเหนือ ผู้ที่ต้องการให้ท่านช่วยเหลือในการบูรณปฏิสังขรณ์ หรือสร้าง ท่านก็ช่วยเหลือให้ความอนุเคราะห์งานบรรลุผลสมปรารถนาของพุทธศาสนิกชน การที่คนไทยเชื่อเรื่องความวิเศษของบุญ ก็เพราะได้รับอิทธิพลจากคำสอนในศาสนาพุทธ (พิน ดอกบัว, 2542: 55)

ดังนั้น ภาวะผู้นำของครูบาศรีวิชัยประการแรกก็คือการมีปณิธานมุ่งมั่นแน่วแน่ในการสร้าง ศาสนสถาน ศาสนประโยชน์เพื่อให้พระพุทธศาสนาได้ดำรงอยู่ 5000 ปี นับว่าท่านได้อุทิศตนเพื่อพระพุทธศาสนาโดยแท้ในทางภาคเหนือบุคคลผู้ประพาดิตนเช่นนี้ได้ชื่อว่าเป็น “ต้นบุญ” (ภาษาเหนือ) หรือ เนือนาบุญ (ภาษากลาง) ซึ่งหมายถึงผู้มีบุญมาเกิดและสั่งสมบุญ บำเพ็ญบุญเพื่อไปเป็นพระโพธิสัตว์

ความเสียสละ

ภาวะผู้นำที่มีต่อการพัฒนาชุมชนที่พบจากการศึกษาภูมิหลังของครูบาศรีวิชัยพบว่า การเสียสละเป็นคุณสมบัติส่วนบุคคล เมื่อปฏิบัติเป็นตนบุญ เมื่อครูบาศรีวิชัยเป็นสุปฏิบัตย์ยอมเป็นที่ตั้งแห่งศรัทธาเมื่อท่านคิดจะทำอะไร พลังนั้นจะมาประชาชนก็จะช่วยเหลือกัน ซึ่งปรากฏหลักฐานที่สนับสนุนเพื่อนำไปสู่การสร้างพลังชุมชนของครูบาศรีวิชัย คือ หลักสังคหวัตถุ 4 (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ที.ปา. (ไทย) 11/140/167.) ประกอบด้วย 1) ทาน หมายถึง การให้ คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือกันด้วยสิ่งของตลอดถึงให้ความรู้และแนะนำสั่งสอน (พระพรหมคุณาภรณ์, 2546 : 133) ให้สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่บุคคลอื่น ได้แก่

1) อามิสทาน การให้อามิส คือการให้วัตถุสิ่งของต่างๆ เป็นทาน เช่น อาหารเครื่องนุ่งห่ม เงินที่เหลือจากการบริจาคทั้งหมดจะนำไป “ผวยสตาจค์” หรืออโปรยทานให้คนทุกข์คนยากเมื่อไปสร้างวัดใหม่ก็ค่อยไปเริ่มต้นขอรับบริจาคใหม่การเสียสละนี้หนักในการก่อสร้างต่างๆ เนื่องจากการนั่งหนักต้องใช้เวลาอันนานเพื่อรับบริจาค และการร่วมทำบุญของผู้มีจิตศรัทธาในการสร้าง ดังจะเห็นได้จากความเสียสละในการสร้างทางขึ้นโดยสุเทพ ซึ่งเป็นเส้นทางไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุในวัดพระธาตุดอยสุเทพ คนเชียงใหม่แต่โบราณมีประเพณีเดินขึ้นดอยสุเทพไปสักการะพระบรมธาตุเจดีย์ในช่วงวันเพ็ญมาฆบูชาเป็นการจาริกแสวงบุญสำคัญประจำปีที่ต้องใช้เวลาเดินลัดเลาะขึ้นเขาในความมืดเป็นครั้งก่อนคินดังนั้นครูบาศรีวิชัยสร้างถนนสายนี้มีอีกความหมายซ่อนเหลือม คือเป็น “มรรค” หรือเส้นทางสู่พระนิพพาน เพราะระหว่างทางท่านวางแผนให้สร้างวัดขึ้นสามแห่ง คือ วัดศรีโสดา วัดสภิกาทา และวัดอนาคามี อันหมายถึงลำดับขั้นบรรลุนิพพานของพระอริยบุคคล จากโสดาบันสู่สภิกาทามี และอนาคามีโดยมุ่งหมายว่าวัดพระธาตุดอยสุเทพบนยอดเขานั้นแหละคืออรหัตผล หรือภาวะของพระอรหันต์เดี่ยวนี้วัดศรีโสดา และวัดสภิกาทา (ผาลาด) ยังมี ส่วนวัดอนาคามีนั้นยังไม่ทันสร้างก็เกิดเหตุใหญ่ขึ้นก่อน

2) ธรรมทาน การให้ธรรมะ คือการให้ความรู้ ความถูกต้องดีงาม เป็นทาน ครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นตัวอย่างของพระสงฆ์ที่ถือวัตรปฏิบัติตามรอยพระศาสดาอย่างแท้จริง กล่าวคือ ศาสนาพุทธนิกายลังกาวงศ์ที่เผยแพร่อยู่ในแถบอุษาคเนย์ทั้งหมดนี้พบว่าทางมอญมักเคร่งครัดทางพระวินัย ไทยเคร่งครัดด้านพระสูตร ส่วนพม่าเคร่งครัดในพระอภิธรรม ในขณะที่เดียวกันก็พบว่าครูบาเจ้าศรีวิชัย เป็นผู้ถือคติความเคร่งครัดทั้งพระวินัย พระสูตรและพระอภิธรรม ตามแนวทางคตลังกาวงศ์อย่างแท้จริง คุณูปการที่เด่นชัดของครูบาเจ้าศรีวิชัยข้อที่สอง คือการที่ครูบาเจ้าศรีวิชัยเป็นผู้แน่วแน่ในการปฏิบัติธรรมจนสามารถเข้าถึงธรรมขั้นสูงสุด

ความเมตตา

ความเมตตาเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่เป็นภาวะผู้นำในตัวของคุณครูบาศรีวิชัยสามารถสร้างพลังชุมชนให้เกิดขึ้นของคุณครูบาศรีวิชัยเนื่องจากอุปนิสัยส่วนตัวของท่านนอกจากเป็นผู้สันโดษ มักน้อยแล้ว ยังเป็นผู้มีเมตตากรุณา ดังจะเห็นได้จากประวัติของท่านที่พ่อแม่ นำปาลามาขัง เมื่อถึงเวลาทำอาหารกลับไม่เจอปลา พ่อแม่ทำการสอบถามลูกทุกคนภายในบ้าน ท่านจึงได้บอกว่าคุณพ่อลอยไปแล้ว อุปนิสัยส่วนนี้ส่งผลต่อการสร้างพลังชุมชนอย่างยิ่ง ทำให้ท่านเป็นผู้มีพรหมวิหารธรรม อันเป็นหลักปฏิบัติของผู้ที่นำในการอยู่ร่วมกับผู้อื่น ประกอบด้วย เมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับสุข มีจิตอันแผ่ไมตรี และคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์ เนื่องจากท่านต้องการบำเพ็ญตนเพื่อไปเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตด้วย แม้ท่านจะถูกกล่าวร้าย มากมายเพียงใดแต่ท่านก็มีได้คิดว่าร้ายตอบ แต่กลับแสดงออกถึงความเคารพ ดังจะเห็นได้จากเมื่อท่านพ้นจากข้อกล่าวหาแล้วท่านยังถือขันดอกไม้ไปขอขมาขงพระเถระ กรุณา คือ ความสงสารคิดช่วยให้พ้นทุกข์ใจในอันจะปลดปล่อยบาปัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของประชาชน ดังจะเห็นได้

จากทุกครั้งที่ผู้มีมาขอให้ท่านไปเป็นประธานในการก่อสร้างทั้งศาสนสถาน สาธารณประโยชน์โดยส่วนใหญ่แล้วท่านจะรับปากเพื่อช่วยให้ประชาชนได้รับประโยชน์มากที่สุด มุทิตา คือ ความพลอยยินดี ในเมื่อผู้อื่นได้ประโยชน์จากสิ่งที่ท่านสร้างอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใส พลอยยินดีกับเขาทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้น เช่น ก่อนการสร้างทางขึ้นดอยสุเทพเพื่อไปนมัสการพระบรมสารีริกธาตุ ประชาชนเดินทางขึ้นไปลำบากต้องใช้เวลาในการเดินทางนานเมื่อสร้างทาง ขึ้นดอยสุเทพเสร็จ การสัญจรสะดวกประชาชนก็มีความสุขในการเดินทาง อุเบกขา คือ ความวางใจเป็นกลาง ดังจะเห็นได้จากถ้าสถานที่แห่งใดประชาชนมีความพร้อมเพียงพอแล้วที่จะดำเนินการก่อสร้างได้ ท่านก็จะวางใจเป็นกลางมอบหมายให้เขาดำเนินการเอง ท่านรู้จักวางใจเป็นกลางพรหมวิหารธรรม 4 ประการดังกล่าวข้างต้นจึงแสดงให้เห็นถึงศูนย์รวมของประชาชนให้มาร่วมงานกับครูบา เนื่องจากท่านมีจิตอันบริสุทธิ์มุ่งบำเพ็ญประโยชน์ส่วนรวมอันเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะงานก่อสร้างจะมีจากที่ใด ประชาชนก็จะหลั่งไหลเข้าร่วมงานและช่วยเหลือท่านกำลังกาย กำลังทรัพย์จนงานบรรลุผล

ดังนั้น ภาวะผู้นำของคุณครูบาศรีวิชัย ที่มุ่งทำนุบำรุงศาสนสถาน ศาสนวัตถุในทางพระพุทธศาสนา ดังมโนปณิธาน ปรารถนาพระโพธิญาณ ครูบาเจ้าศรีวิชัยตั้งความปรารถนาว่าท่านจะบำเพ็ญ “โพธิสัตว์ธรรม” เพื่อมุ่งหมายจะตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าองค์หนึ่งในอนาคตกาล เป้าหมายรองมุ่งพัฒนาให้ประชาชนเกิดความสามัคคีกัน ร่วมมือกันแก้ไขปัญหาและสนองความต้องการภายในชุมชน ผ่านการมีส่วนร่วมของชุมชน ใช้พลังที่มีจากภายในชุมชนร่วมแรงร่วมใจกัน พัฒนาจนประสบความสำเร็จในงานที่มุ่งมั่นปรารถนาที่จะพัฒนาหลักการสร้างพลังชุมชนของคุณครูบาศรีวิชัย โดยการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มองผ่านปัญหาและความต้องการจากทัศนคติของประชาชนเป็นหลัก เพื่อให้เข้าใจปัญหา ความต้องการของประชาชน

ภาวะผู้นำของคุณครูบาศรีวิชัยในการสร้างพลังชุมชนของคุณครูบาศรีวิชัยจึงเป็นการอุทิศตนเพื่อมุ่งพัฒนาชุมชนจากแหล่งที่ขาดความเจริญให้ได้รับการพัฒนา ประชาชน วัดจากภายนอกวัดบ้านปาง ในสมัยครูบาศรีวิชัยจะมีความเจริญมากกว่าวัดบ้านปางของท่านเอง เนื่องจากท่านมุ่งบำเพ็ญทานบารมีเป็นหลักบำเพ็ญตนเพื่อไปเป็นพระพุทธเจ้าในอนาคตการอุทิศหรือสงเคราะห์ผู้อื่นจึงเป็นกิจที่ต้องทำทำให้เกิด ประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย หรือ ประโยชน์ร่วมกัน หลักการสร้างพลังชุมชนของคุณครูบาศรีวิชัยจึงอยู่บนฐานของอุภัยตถะ ประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย หรือ ประโยชน์ร่วมกัน เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ การได้รับแรงสนับสนุนจากทั้งสองฝ่ายจึงเป็นสิ่ง

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตคนเชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ที่สร้างพลังชุมชนได้อย่างมั่นคง ดังจะเห็นได้จากผลงานที่ปรากฏเป็นที่ประจักษ์วิธีการสร้างพลังชุมชนของครูบาศรีวิชัย การสร้างพลังความคิดที่ถูกต้องให้กับประชาชนการส่งเสริมพลังความคิดที่ถูกต้องให้กับประชาชน การสร้างแนวความคิดที่ถูกต้องให้กับประชาชนการสร้างพลังการทำงานของประชาชนจะเป็นระบบที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวผลักดันให้เกิด กิจกรรมพัฒนาขึ้นภายในชุมชน และสามารถสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติได้ในที่สุด

ภาวะผู้นำของครูบาศรีวิชัยในการสร้างพลังชุมชนของครูบาศรีวิชัย พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างพลังชุมชนของครูบาศรีวิชัยที่ประสบความสำเร็จ ได้แก่ 1) การมีปณิธานมุ่งมั่นแน่วแน่ 2) ความเสียสละเป็นความเสียสละของผู้นำและผู้ร่วมพัฒนาชุมชน 3) เมตตา มีความปรารถนาดีด้วยจิตเจ้านับริสุทธิ์ มีจิตใจแน่วแน่ที่จะทำให้สำเร็จ เกิดผลสัมฤทธิ์การสร้างพลังชุมชนของครูบาศรีวิชัย มีประสิทธิภาพทั้งในทางศาสนสถานสาธารณประโยชน์ ประชาชนให้ความเคารพศรัทธา ต่างหลั่งไหลเพื่ออาราธนาท่านให้เป็นประธานนั่งหนักในการสร้างสิ่งต่างๆ เนื่องจากท่านเป็นผู้มีบารมี ประชาชนเคารพศรัทธา เมื่อมีการสร้างประชาชนจึงพร้อมที่จะอุทิศกำลังทรัพย์ กำลังร่างกายเพื่อร่วมสังสมบุญกับครูบาศรีวิชัย

สรุป

ภาวะผู้นำของครูบาศรีวิชัยที่มีต่อการสร้างพลังชุมชนเป็นการยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง มองผ่านปัญหาและความต้องการจากทัศนคติของประชาชนเป็นหลัก เพื่อให้เข้าใจปัญหาความต้องการของประชาชน ภาวะผู้นำของครูบาศรีวิชัยเป็นการอุทิศตนเพื่อมุ่งพัฒนาชุมชนจากแหล่งที่ขาดความเจริญให้ได้รับการพัฒนา หรือที่ต้องการพัฒนาจากประชาชน เกิดประโยชน์ทั้ง 2 ฝ่าย

เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบการได้รับแรงสนับสนุนจากทั้งสองฝ่าย จึงเป็นสิ่งที่สร้างพลังชุมชนได้อย่างมั่นคง ดังจะเห็นได้จากผลงานที่ปรากฏเป็นที่ประจักษ์ การสร้างพลังความคิดที่ถูกต้องให้กับประชาชนการส่งเสริมพลังความคิดที่ถูกต้องให้กับประชาชน การสร้างแนวความคิดที่ถูกต้องให้กับประชาชนการสร้างพลังการทำงานของประชาชนจะเป็นระบบที่ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวผลักดันให้เกิด กิจกรรมพัฒนาขึ้นภายในชุมชน และสามารถสร้างความเจริญให้แก่ประเทศชาติได้ในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

กวี วงศ์พุม. ภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ส่งเสริมวิชาชีพบัญชี, 2539.

กิติ ตยัคคานนท์. เทคนิคการสร้างภาวะผู้นำ. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร : บัตเตอร์ฟลายการพิมพ์, 2535.

พระพรหมคุณาภรณ์. พจนานุกรมพุทธศาสตร์ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร : บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้งแมสโปรดักส์ จำกัด, 2546.

พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต). เมืองไทยจะวิฤตดิถ้าคนไทยมีศรัทธาวิปริต, (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม, 2537.

พระครูสิริสุตานุยุต, ลำพูนเมืองแห่งความสุข บนความพอเพียง, ลำพูน : หจก.ณัฐพลการพิมพ์ 2015, 2560.

พระครูสิริจันทนิวิฐ. ภาวะผู้นำเชิงพุทธ, กรุงเทพมหานคร : นิติธรรมการพิมพ์, 2549.

พระอานันท ปุทธธัมโม. มหัตถรรยพระครูบาเจ้าศรีวิชัย, พิมพ์ครั้งที่ 8, เชียงใหม่ : โรงพิมพ์นันทพันธ์, 2555.

พื้น ดอกบัว. พระพุทธศาสนากับคนไทย, กรุงเทพมหานคร : ศิลปาบรรณาการ, 2542.

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติครั้งที่ 7 “วิถีพุทธ วิถีชุมชน รากฐานชีวิตทัศน์เชิงสังคมล้านนาในสังคมวิถีใหม่”

วันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2564 ณ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539.

สังคีต จันทนะโพธิ. อดีตกรุล้านนา บอกเล่าความเป็นมาของมนุษย์, กรุงเทพมหานคร : สยามบันทึก, 2552.

สงวน โชติสุวรรณ์. คนตีเมืองเหนือ. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : ศรีปัญญา, 2552.